YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

30 päivänä kesäkuuta 2005 *

Asiassa C-295/03 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 2.7.2003,

Alessandrini Srl, kotipaikka Treviso (Italia),

Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, kotipaikka Brescia (Italia),

Arpigi SpA, kotipaikka Padova (Italia),

Bestfruit Srl, kotipaikka Milano (Italia),

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

Co-Frutta SpA, kotipaikka Padova,

Co-Frutta Soc. coop. arl, kotipaikka Padova,

Dal Bello Sife Srl, kotipaikka Padova,

Frigofrutta Srl, kotipaikka Palermo (Italia),

Garletti Snc, kotipaikka Bergamo (Italia),

ja

London Fruit Ltd, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta),

edustajinaan avvocato W. Viscardini Donà ja avvocato G. Donà, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajina,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. Cattabriga ja L. Visaggio, avustajanaan avvocato A. Dal Ferro, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann, R. Schintgen (esittelevä tuomari), G. Arestis ja J. Klučka,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.2.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.4.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Alessandrini Srl, Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, Arpigi SpA, Bestfruit Srl, Co-Frutta SpA, Co-Frutta Soc. coop.arl, Dal Bello Sife Srl, Frigofrutta Srl, Garletti Snc ja London Fruit Ltd vaativat muutoksenhaullaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-93/00 ja T-46/01, Alessandrini ym. vastaan komissio, 10.4.2003 antaman tuomion (Kok. 2003, s. II-1635; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla se hylkäsi niiden kanteen, jossa vaadittiin yhtäältä 26.1.2000 päivätyn Euroopan yhteisöjen komission kirjeen nro 02418 kumoamista ja tästä kirjeestä aiheutuneen vahingon korvaamista (asia T-93/00) ja toisaalta 8.12.2000 päivätyn komission kirjeen AGR 030905 kumoamista sekä tästä kirjeestä valittajille aiheutuneen vahingon korvaamista (asia T-46/01).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus (ETY) N:o 404/93

2 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) IV osaston säännöksillä on 1.7.1993 lähtien korvattu eri kansalliset järjestelmät kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan yhteisellä järjestelmällä. Banaanit jaotellaan asetuksessa "yhteisön banaaneihin", jotka on korjattu yhteisön alueelta, "kolmansien maiden banaaneihin",

jotka ovat peräisin muista kolmansista valtioista kuin Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioista (AKT), "perinteisiin AKT-banaaneihin" ja "muihin kuin perinteisiin AKT-banaaneihin". Perinteisten AKT-banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien (jäljempänä AKT-banaanit) määrät vastasivat AKT-valtioiden viemiä banaanimääriä, jotka ensin mainittujen osalta eivät ylittäneet ja viimeksi mainittujen osalta ylittivät kunkin näistä valtioista perinteisesti viemät, mainitun asetuksen liitteessä vahvistetut määrät.

3 Asetuksen N:o 404/93 17 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan banaanien tuontiin yhteisöön vaaditaan tuontitodistus. Jäsenvaltiot myöntävät kyseisen tuontitodistuksen hakemuksesta jokaiselle asianomaiselle hakijalle riippumatta siitä, mihin tämä on sijoittautunut yhteisössä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 18 ja 19 artiklan täytäntöönpanemiseksi annettujen erityissäännösten soveltamista.

4 Kyseisen asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädettiin 2 miljoonan tonnin (nettopaino) vuosittaisen tariffikiintiön käyttöönottamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille. Kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin tämän tariffikiintiön rajoissa tullia 100 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta. Saman artiklan 2 kohdassa säädettiin, että kyseisen kiintiön ulkopuolisesta tuonnista oli muiden kuin perinteisten AKT-banaanien osalta perittävä 750 ecua tonnilta ja kolmansien maiden banaanien osalta 850 ecua tonnilta.

5 Kyseisen asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa vahvistettiin tariffikiintiön jakautuminen niin, että 66,5 prosenttia siitä avattiin sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-

banaaneja (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja ja/tai perinteisiä AKT-banaaneja (B-luokka), ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka ovat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (C-luokka).

6 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

"Kukin toimija saa kullekin — — toimijoiden luokalle [A ja B] erillisten laskutoimitusten mukaisesti tuontitodistukset keskimääräisen banaanien määrän perusteella, jonka toimija on myynyt kolmen viimeisen vuoden aikana, joista on saatavissa tietoja."

Asetus (ETY) N:o 1442/93

7 Komissio antoi 10 päivänä kesäkuuta 1993 banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä asetuksen (ETY) N:o 1442/93 (EYVL L 142, s. 6; jäljempänä vuoden 1993 järjestelmä). Tämä järjestelmä oli voimassa 31.12.1998 asti.

8 Asetuksen N:o 1442/93 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten oli vahvistettava vuosittain kunkin rekisteröimänsä A- ja B-luokan toimijan sitä vuotta, jolle kiintiö oli avattu,

edeltänyttä vuotta edeltäneiden kolmen vuoden aikana kaupan pitämien, saman asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimijan harjoittamien toimintojen luonteen mukaan eriteltyjen määrien keskiarvo. Tätä keskiarvoa kutsuttiin "viitemääräksi".

9 Asetuksen N:o 1442/93, sellaisena kuin se on muutettuna 10.10.1994 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2444/94 (EYVL L 261, s. 3), 14 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tuontitodistushakemukset on jätettävä kunkin jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille sitä vuosineljännestä, jonka osalta todistuksia annetaan, edeltävän vuosineljänneksen viimeisen kuukauden seitsemän ensimmäisen päivän aikana."

Asetus (EY) N:o 1637/98

10 Asetuksen N:o 404/93 muuttamisesta 20.7.1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1637/98 (EYVL L 210, s. 28) tehtiin 1.1.1999 lähtien merkittäviä muutoksia banaanialan yhteiseen markkinajärjestelyyn. Sillä muutettiin erityisesti asetuksen N:o 404/93 16–20 artiklaa, jotka kuuluvat asetuksen IV osastoon, jonka otsikkona on "Kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan järjestelmä".

11 Asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98 (jäljempänä asetus N:o 404/93), 18 artiklan 1 kohdassa säädettiin 2,2 miljoonan

tonnin (nettopaino) vuosittaisen tariffikiintiön avaamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille. Kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin tämän tariffikiintiön rajoissa tullia 75 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta.

12 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 2 kohdassa säädettiin 353 000 tonnin (nettopaino) vuosittaisen lisätariffikiintiön avaamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille. Kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin myös tämän tariffikiintiön rajoissa tullia 75 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta.

13 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tariffikiintiöitä ja perinteisten AKT-banaanien tuontia hallinnoidaan käyttämällä perinteisen kaupankäynnin huomioonottavaa (niin sanottua 'perinteiset/uudet tulokkaat') menettelyä."

14 Asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d ja e alakohdan nojalla komissiolla on toimivalta antaa saman asetuksen 27 artiklassa säädettyä hallintokomiteajärjestelmää noudattaen sen 18 artiklassa tarkoitettujen tariffikiintiöiden hallinnointia koskevat yksityiskohtaiset säännöt, joihin sisältyvät varsinkin "kaikki erityiset määräykset,

joilla helpotetaan siirtymistä 1 päivästä heinäkuuta 1993 sovellettavasta tuontimenettelystä [asetuksen N:o 404/93 IV] osaston nykyisiin järjestelyihin", sekä toteuttaa "niiden velvoitteiden noudattamisen edellyttämät toimenpiteet, jotka johtuvat yhteisön toimesta [EY 300] artiklan mukaisesti tehdyistä sopimuksista".

Asetus (EY) N:o 2362/98

15 Komissio antoi 28 päivänä lokakuuta 1998 asetuksen (ETY) N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän osalta asetuksen (EY) N:o 2362/98 (EYVL L 293, s. 32). Asetuksen N:o 2362/98 31 artiklan nojalla asetus N:o 1442/93 kumottiin 1.1.1999 lähtien. Uudet säännökset, jotka liittyvät tuontitodistusten hallinnointiin tariffikiintiöiden yhteydessä, sisältyvät asetuksen N:o 2362/98 I, II ja IV osastoon (jäljempänä vuoden 1999 järjestelmä).

16 On huomattava seuraavat erot vuoden 1993 järjestelmän ja vuoden 1999 järjestelmän välillä:

— vuoden 1999 järjestelmässä ei enää tehdä eroa toimijoiden toteuttamien toimintojen perusteella

— vuoden 1999 järjestelmässä otetaan huomioon tuodut banaanimäärät

— siinä lisätään uusien toimijoiden tariffikiintiöitä ja osuuksia

— vuoden 1999 järjestelmää sovellettaessa tuontitodistusten hallinnoinnissa ei viitata banaanien alkuperään (AKT-valtiot tai kolmannet valtiot).

17 Asetuksen N:o 2362/98 2 artiklassa säädetään erityisesti, että asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tariffikiintiöt ja 16 artiklassa tarkoitetut perinteiset banaanit jaetaan seuraavasti:

— 92 prosenttia asetuksen N:o 2362/98 3 artiklassa määritellyille perinteisille toimijoille

— 8 prosenttia saman asetuksen 7 artiklassa määritellyille uusille toimijoille.

18 Asetuksen N:o 2362/98 4 artiklan 1 kohdassa todetaan, että kukin jäsenvaltiossa rekisteröity perinteinen toimija saa kutakin vuotta varten kaikkien kyseisen

asetuksen liitteessä I mainittujen alkuperien osalta yhden viitemäärän, joka vahvistetaan toimijan viitekauden aikana tosiasiallisesti tuomien banaanimäärien perusteella. Asetuksen N:o 2362/98 4 artiklan 2 kohdan mukaan vuonna 1999 tapahtuneessa tuonnissa käytettiin viitekautena vuosia 1994–1996.

19 Asetuksen N:o 2362/98 6 artiklan 1 kohdan mukaan "toimivaltaiset viranomaiset vahvistavat 3, 4 ja 5 artiklan säännösten mukaisesti viimeistään kunkin vuoden 30 päivänä syyskuuta tarpeellisten tarkastus- ja valvontatoimien päätyttyä kullekin perinteiselle toimijalle alustavan kiinteän viitemäärän viitekauden aikana tuotujen liitteessä I mainittua alkuperää olevien banaanien keskimääräisen määrän perusteella". Viitemäärä vahvistetaan kolmen vuoden keskiarvon mukaan, vaikka toimija ei olisikaan tuonut banaaneja jonakin viitekauteen kuuluvana ajanjaksona. Asetuksen N:o 2362/98 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava joka vuosi komissiolle rekisteröimiensä perinteisten toimijoiden luettelo ja näiden toimijoiden alustavat kokonaisviitemäärät.

20 Tuontitodistusten myöntämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt on annettu asetuksen N:o 2362/98 14–22 artiklassa.

21 Kyseisen asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "tuontitodistusten antamista varten voidaan kolmeksi ensimmäiseksi vuosineljännekseksi vahvistaa ohjeellinen määrä, joka ilmaistaan yhtenäisenä prosenttimääränä käytettävissä olevista määristä kunkin liitteessä I mainitun alkuperän osalta".

22 Mainitun asetuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaan "tuontitodistushakemukset on jätettävä kunkin vuosineljänneksen osalta sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa toimija on rekisteröity, sitä vuosineljännestä, jolle todistukset annetaan, edeltävän kuukauden seitsemän ensimmäisen päivän aikana".

23 Tämän asetuksen 17 artiklassa säädetään, että "jos määrät, joille tuontitodistuksia haetaan, ylittävät tuntuvasti vuosineljänneksen ja yhden tai useamman liitteessä I mainitun alkuperän osalta 14 artiklan mukaisesti tarvittaessa vahvistetun ohjeellisen määrän tai ne ylittävät käytettävissä olevat määrät, hakemuksiin sovellettava yhtenäinen vähennysprosenttiluku on vahvistettava".

24 Asetuksen N:o 2362/98 18 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos yhtä tai useampaa alkuperää varten vahvistetaan vähennysprosenttiluku 17 artiklan mukaisesti, toimija, joka on jättänyt edellä mainittua alkuperää tai edellä mainittuja alkuperiä koskevan tuontitodistushakemuksen, voi:

a) kieltäytyä käyttämästä todistusta lähettämällä todistusten antamisesta vastaavalle viranomaiselle ilmoituksen vähennysprosenttiluvun vahvistamisesta annetun asetuksen julkaisemista seuraavien kymmenen työpäivän kuluessa; tällöin todistukseen liittyvä vakuus vapautetaan viipymättä; tai

b) jättää yhden tai useamman uuden todistushakemuksen, joka koskee enintään myöntämättä jäänyttä kokonaismäärää, niiden alkuperien osalta, joiden käytettävissä olevat määrät komissio on julkaissut. Hakemus jätetään a alakohdassa mainitun määräajan kuluessa noudattaen kaikkia todistushakemuksen jättämistä koskevia edellytyksiä.

2. Komissio määrittelee viipymättä määrät, joille voidaan myöntää tuontitodistuksia kyseisen alkuperän tai kyseisten alkuperien osalta."

25 Kyseisen asetuksen 19 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa täsmennetään erityisesti, että "toimivaltaisten viranomaisten on annettava tuontitodistukset viimeistään kunkin vuosineljänneksen viimeisen kuukauden 23 päivänä seuraavaa vuosineljännestä varten".

26 Mainitun asetuksen 20 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Toimijalle, joka voi tapauksesta riippuen olla todistuksen haltija tai siirronsaaja, on pyynnöstä jaettava uudelleen todistuksesta käyttämättä jääneet määrät seuraavalle vuosineljännekselle, mutta kuitenkin sille vuodelle, jona ensimmäinen todistus on annettu. Vakuus menetetään suhteessa käyttämättömiin määriin."

27 Asetuksen N:o 2362/98 V osastoon on kerätty siirtymäsäännöksiä vuodelle 1999. Asetuksen 28 artiklan 1 kohdan mukaan toimijoiden oli jätettävä vuotta 1999 koskeva rekisteröintihakemuksensa viimeistään 13.11.1998. Hakemusten mukana, ja nimenomaisesti perinteisten toimijoiden hakemusten mukana, oli oltava maininta viitekauden 1994–1996 kunkin vuoden aikana tosiasiallisesti tuotujen banaanien kokonaismäärästä, kaikkien näissä tuontitapahtumissa käytettyjen todistusten ja todistusotteiden numerot sekä viitteet tullien maksamisen osoittavista todistusasiakirjoista.

28 Asetuksen N:o 2362/98 liitteessä I vahvistetaan asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tariffikiintiöiden sekä perinteisesti AKT-maista tuotavien määrien (857 000 tonnia) jakautuminen.

Asetus (EY) N:o 250/2000

29 Banaanien tuonnista tariffikiintiöissä ja perinteisinä AKT-banaaneina sekä ohjeellisten määrien vahvistamisesta vuoden 2000 toiseksi vuosineljänneksi 1 päivänä helmikuuta 2000 annetun komission asetuksen (EY) N:o 250/2000 (EYVL L 26, s. 6) tavoitteena on sen ensimmäisen perustelukappaleen ja sen 1 artiklan mukaan "varmist[aa] kaupankäynnin ja yhteisön markkinoiden hankintojen jatkuvuus" odotettaessa banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän muuttamista

soveltamalla asetuksen N:o 2362/98 säännöksiä, erityisesti perinteisten toimijoiden osalta, jotka on rekisteröity vuoden 1999 osalta kyseisen asetuksen 5 artiklan mukaisesti.

Asetus (EY) N:o 216/2001

30 Euroopan unionin neuvosto antoi asetuksen N:o 404/93 muuttamisesta 29.1.2001 asetuksen (EY) N:o 216/2001 (EYVL L 31, s. 2). Asetuksen N:o 404/93 16–20 artiklaa muutettiin asetuksen N:o 216/2001 1 artiklalla.

31 Asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on näin muutettuna, IV osaston soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt on määritelty asetuksen N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan menettelyn osalta 7 päivänä toukokuuta 2001 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 896/2001 (EYVL L 126, s. 6). Niitä on asetuksen N:o 896/2001 32 artiklan toisen kohdan nojalla sovellettu 1.7.2001 lähtien.

Tosiseikat

32 Riita-asioiden perustana olevat tosiseikat on esitetty valituksenalaisessa tuomiossa seuraavasti:

"29 Kantajat ovat Latinalaisesta Amerikasta peräisin olevien banaanien tuojia. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten (Italiassa ja London Fruitin osalta

Yhdistyneessä kuningaskunnassa) rekisteröiminä perinteisinä toimijoina ne ovat saaneet kyseisiltä viranomaisilta alustavat yksilölliset viitemäärät vuodelle 1999. Ne ovat näin ollen voineet saada kolmansien maiden banaanien tuontitodistuksia vuoden 1999 kolmelle ensimmäiselle vuosineljännekselle.

30 Asian T-93/00 perustana olevat tosiseikat liittyvät vuoden 1999 neljänteen vuosineljännekseen. Tämän vuosineljänneksen osalta kantajat ovat esittäneet kansallisille toimivaltaisille viranomaisille tuontitodistushakemukset, jotka koskivat niiden alustavan yksilöllisen viitemäärän jäljellä olevaa osuutta. Niiden hakemukset on hyväksytty niihin kolmansien maiden banaanien tuonnille käytettävissä oleviin määriin asti, jotka on julkaistu yhteisöön tuotavien banaanien määrien vahvistamisesta tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien määrien osana vuoden 1999 neljänneksi vuosineljännekseksi annetun asetuksen (EY) N:o 1623/1999 muuttamisesta 20 päivänä elokuuta 1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1824/1999 (EYVL L 221, s. 6).

31 Kyseisten hakemusten sen osan osalta, jota ei ole voitu hyväksyä, kantajilla oli vielä käytettävissään mahdollisuus hakea tuontitodistuksia sille 308 978,252 tonnin määrälle perinteisiä AKT-banaaneja, joka oli vahvistettu banaanien tuontitodistusten antamisesta tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien määrien mukaisesti vuoden 1999 neljänneksi vuosineljännekseksi sekä uusien hakemusten jättämisestä 17 päivänä syyskuuta 1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1998/1999 (EYVL L 247, s. 10). Ne ovat näin ollen hakeneet AKT-banaanien tuontitodistuksia niiden jäännösmäärien mukaisesti, jotka niillä oli käytettävissään asetuksen N:o 2362/98 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tuontitodistukset niiden kunkin viitemäärän osalta myöntämättä oleville määrille jakautuivat seuraavasti:

Alessandrini Srl	2 050 kg
Anello, Gino di Anello Luigi & Cie Snc	1 859 kg

Arpigi Spa	757 kg
Bestfruit Srl	2 637 kg
Co-Frutta SpA	209 392 kg
Co-Frutta Soc.coop.arl	30 207 kg
Dal Bello SIFE Srl	1 533 kg
Frigofrutta Srl	2 990 kg
Garletti Snc	4 419 kg
London Fruit Ltd	286 004 kg.

32 Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat 13.10.1999 myöntäneet kantajille AKT-banaanien tuontitodistukset koko näin haetulle määrälle.

33 Toistuneista yrityksistä huolimatta kantajat eivät ole onnistuneet hankkimaan AKT-banaaneja.

34 Tässä tilanteessa kantajat ovat 18.11.1999 vaatineet EY 232 artiklaan vedoten komissiota:

— toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta ne voisivat käyttää AKT-maista tapahtuvaa tuontia varten myönnetyt neljännen vuosineljänneksen todis-

tukset Latinalaisen Amerikan maiden tai muiden kolmansien maiden banaanien tuonnissa;

— joka tapauksessa määräämään, että kyseessä oleviin todistuksiin liittyvät vakuudet vapautetaan, koska niitä ei käytetä ja koska niiden käyttämättä jättäminen ei johdu niiden haltijasta.

35 Koska kantajat eivät ole saaneet vastausta tähän vaatimukseen, ne ovat 22.12.1999 päivätyssä telekopiossaan kiinnittäneet komission huomion siihen, että kyseessä olevat todistukset vanhentuisivat 7.1.2000, ja ne ovat vaatineet komissiota ottamaan kantaa niiden vaatimuksiin.

36 Komissio on vastannut 26.1.2000 päivätyssä kirjeessään nro 02418 — —, joka on osoitettu kantajien edustajalle, seuraavaa:

'Olette 22.12.1999 päivätyssä kirjeessänne viitanneet vaikeuksiin, joita tietyt toimijat ovat kohdanneet käyttäessään vuoden 1999 neljännelle vuosineljännekselle erityisesti AKT-maiden banaanien tuontia varten myönnettyjä tuontitodistuksia.

On ensinnäkin todettava, että ongelmat ovat luonteeltaan pääasiassa kaupallisia ja tältä osin ne kuuluvat taloudellisten toimijoiden toimintaan. Esille tuotu ongelma koskee nimittäin liikekumppaneiden löytämistä tiettyjen tuotteiden — käsiteltävässä asiassa erityisesti AKT-maista peräisin olevien banaanien — ostamista ja kuljetusta varten. Vaikka tämä onkin valitettavaa, se tosiseikka, että asiakkaanne eivät ole voineet tehdä sopimuksia AKT-banaanien toimituksista, muodostaa osan kaupallisesta riskistä, jonka toimijat tavallisesti kantavat.

Lopuksi on huomautettava, että kyseiset vaikeudet koskevat ainoastaan tiettyjä tunnusmerkeiltään täsmentämättömiä toimijoita ja että komission puuttuminen asiaan voisi suosia kyseisiä toimijoita niiden muiden toimijoiden kustannuksella, jotka ovat kantaneet sopimiinsa velvollisuuksiin liittyvät riskit.'

37 Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat lisäksi pidättäneet kantajien maksamat vakuudet katsottuaan, että kantajien kyseisten vakuuksien palauttamiselle esittämät perustelut eivät muodosta ylivoimaista estettä, joka on ainoa tilanne, jossa tällainen palautus on mahdollinen.

38 Asian T-46/01 perustana olevat tosiseikat liittyvät vuoden 2000 neljänteen vuosineljännekseen. Kunkin kantajan yksilöllisestä viitemäärästä käytettävissä olleet jäännösmäärät olivat tämän vuosineljänneksen osalta seuraavat:

Alessandrini Srl	5 667 kg

Anello, Gino Di Anello Luigi & Cie snc	5 140 kg
Arpigi Spa	15 792 kg
Bestfruit Srl	7 290 kg
Co-Frutta SpA	236 746 kg
Co-Frutta Soc.coop.arl	80 301 kg
Dal Bello SIFE Srl	4 110 kg
Frigofrutta Srl	8 266 kg
Garletti Snc	7 329 kg
London Fruit Ltd	324 124 kg.

39 Koska kolmansien maiden banaaneja koskevat todistushakemukset ylittivät käytettävissä olevat määrät, tuontia varten vielä käytettävissä oleva määrä vuoden 2000 neljännelle vuosineljännekselle on vahvistettu banaanien tuontitodistusten antamisesta tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien mukaisesti vuoden 2000 neljänneksi vuosineljännekseksi ja uusien hakemusten jättämisestä 18 päivänä syyskuuta 2000 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1971/2000 (EYVL L 235, s. 10). Kyseisen asetuksen liitteen mukaan tuontitodistuksia voitiin vielä myöntää AKT-banaaneille 329 787,675 tonnin määrään asti.

40 Kantajat eivät ole hakeneet tuontitodistuksia AKT-maista peräisin oleville banaaneille.

41 Kantajat ovat 10.10.2000 vaatineet EY 232 artiklaan vedoten komissiota ensisijaisesti ryhtymään asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaisiin toimenpiteisiin, joiden avulla ne saisivat kolmansien maiden banaanien tuontitodistukset niille myönnettyjen yksilöllisten viitemäärien jäljellä olevia osuuksia varten. Toissijaisesti ne ovat vaatineet komissiota korvaamaan menetetyn voiton, joka on seurannut mahdottomuudesta tuoda ja pitää kaupan näitä banaaneja.

42 Komissio ei ole kantajien edustajalle osoitetussa, 8.12.2000 päivätyssä kirjeessään AGR 030905 — — suostunut näihin vaatimuksiin seuraavilla perusteilla:

'Olette 10.10.2000 päivätyssä kirjeessänne ilmoittaneet komissiolle tiettyjen toimijoiden vaikeuksista löytää banaaneja, jotta ne voisivat neljännellä vuosineljänneksellä hyödyntää kokonaisuudessaan viitemäärät, jotka niille on vuoden 2000 osalta annettu tuontia koskevan tariffikiintiöjärjestelmän yhteydessä.

Vaikeudet, joihin viittaatte, ovat luonteeltaan pääasiassa kaupallisia. On valitettavasti korostettava, että yhteisön lainsäädännössä ei anneta komissiolle mitään toimivaltaa tässä asiassa. Lisäksi tunnustatte tämän tilanteen, kun toteatte, että toimijat, joilla ei ole tavallisesti suhteita AKT-banaanien tuottajiin, ovat kohdanneet vaikeuksia hankkia kyseessä olevia tuotteita.

Toteatte myös, että edustamienne toimijoiden on mahdotonta käyttää kokonaisuudessaan niille myönnettyjä viitemääriä.

On täsmennettävä, että viitemäärät ovat oikeudelliselta kannalta vain toimijoiden käytettävissä olevia mahdollisuuksia, jotka määritellään niiden aikaisemman toiminnan perusteella yhteisön asetuksia soveltaen, ja ne antavat asianosaisille ainoastaan oikeuden esittää hakemuksia tuontitodistusten saamiseksi sitä varten, että ne voivat suorittaa kaupalliset toimenpiteet, joista ne ovat voineet sopia tuottajamaiden toimittajien kanssa.

On vielä lisättävä, että teidän komissiolle lähettämienne tietojen perusteella näyttää siltä, että vaikeudet, joihin viittaatte, eivät ole väliaikaisia siten, että ne johtuisivat siirtymisestä vuotta 1999 edeltäneestä järjestelmästä nykyisin sovellettavaan järjestelmään. Komissio ei näin ollen voi ryhtyä vaatimiinne erityisiin toimenpiteisiin asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan perusteella."

Menettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

33 Valittajat vaativat kanteillaan, jotka oli toimitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon asian T-93/00 osalta 19.4.2000 ja asian T-46/01 osalta 1.3.2001, 26.1.2000 ja 8.12.2000 päivättyjen kirjeiden (jäljempänä yhdessä riidanalaiset kirjeet) kumoamista sekä korvausta siitä vahingosta, jonka ne väittivät niille aiheutuneen.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtajan 15.10.2002 antamalla määräyksellä toisiinsa liittyvät asiat T-93/00 ja T-46/01 yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

35 Valittajat esittivät kanteidensa tueksi kolme asetuksen N:o 2362/98 lainvastaisuuteen liittyvää kanneperustetta, jotka koskivat ensinnäkin asetuksen N:o 404/93 rikkomista, toiseksi omaisuudensuojan ja taloudellisen toimintavapauden periaatteen loukkaamista ja kolmanneksi syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista. Lisäksi ne esittivät neljännen kanneperusteen, joka koski asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d alakohdan rikkomista.

36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 76–81 kohdassa asetuksen N:o 2362/98 lainvastaisuutta koskevat kanneperusteet katsoen, että valittajat eivät olleet näyttäneet toteen välitöntä oikeudellista yhteyttä yhtäältä riidanalaisten kirjeiden ja toisaalta lainvastaiseksi väitetyn asetuksen säännösten välillä.

37 Asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d alakohdan rikkomisesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi riidanalaisen tuomion 85–96 kohdassa, että komissio ei ollut ylittänyt harkintavaltansa rajoja, kun se oli kieltäytynyt hyväksymästä valittajien pyyntöjä tässä säännöksessä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta niiden vaikeuksien korjaamiseksi, joita ne väittivät itselleen aiheutuneen vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään siirtymisestä.

38 Näin ollen valittajien yhdistetyissä asioissa T-93/00 ja T-46/01 esittämät kumoamisvaatimukset hylättiin.

39 Vahinkojen, jotka valittajat väittivät niille aiheutuneen, korvaamista koskevista vaatimuksista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi seuraavaa:

"106 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1981, 16 kohta ja asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998, s. II-4073, 68 kohta).

107 Mikäli yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisedellytyksistä ei täyty, kanne on hylättävä kokonaisuudessaan ilman, että on tarpeen tutkia muita edellytyksiä (asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 81 kohta).

108 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että syy-yhteyttä koskeva edellytys ei täyty. Asiassa T-93/00 väitetyn vahingon syy liittyy nimittäin siihen, että kantajat eivät ole pystyneet hankkimaan AKT-banaaneja vuoden 1999

neljännen vuosineljänneksen aikana. Asiassa T-46/01 kantajien esittämä menetetty voitto johtuu suoraan niiden huolellisuuden puutteesta. Ne eivät ole pyrkineet saamaan AKT-banaanien tuontitodistuksia vuoden 2000 neljännelle vuosineljännekselle asetuksen N:o 1971/2000 mukaisilla edellytyksillä, kun kolmansien maiden banaanit olivat loppuneet. Vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana aiheutuneista ongelmista huolimatta ne eivät myöskään ole pyrkineet luomaan suhteita AKT-banaanien toimittajiin vuoden 2000 aikana pystyäkseen suorittamaan hankintoja kyseisen vuoden neljännen vuosineljänneksen aikana.

109 Koska yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytyksistä ei ole täyttynyt, vahingonkorvausvaatimukset asioissa T-93/00 ja T-46/01 on hylättävä."

Valitus

40 Valittajat vaativat muutoksenhaussaan, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä hylätään niiden vaatimukset niiden vahinkojen korvaamisesta, joita ne väittävät niille aiheutuneen

— velvoittaa komission korvaamaan niille ne vahingot, jotka niille ovat aiheutuneet siitä, että tuontitodistuksia ei myönnetty kolmansista maista peräisin oleville banaaneille

— velvoittaa komission korvaamaan sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa että tämän muutoksenhaun yhteydessä syntyneet oikeudenkäyntikulut.

41 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– hylkää valituksen

— toissijaisesti, jos valituksenalainen tuomio kumotaan osittain, palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta se lausuu korvausvaatimuksesta

— tai ainakin hylkää kyseisen vaatimuksen

— joka tapauksessa velvoittaa valittajat korvaamaan molemmissa oikeusasteissa syntyneet oikeudenkäyntikulut.

42 Valittajat esittävät valituksensa tueksi kaksi valitusperustetta. Ensimmäisessä valitusperusteessaan ne väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt arvioimatta niitä oikeudellisia argumentteja, joihin valittajien esittämät vahingonkorvausvaatimukset perustuvat. Toisessa valitusperusteessaan ne väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut huomioon vaatimukset, jotka ovat osittain erilaiset kuin niiden kanteisiin sisältyneet.

Valitus

Asianosaisten lausumat

43 Ensimmäiseksi valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 108 kohdassa virheellisesti katsonut, että vahinko, jonka ne väittävät niille aiheutuneen, johtuu siitä, etteivät ne ole onnistuneet tuomaan AKT-banaaneja.

44 Kanteessaan ne ovat kuitenkin tosiasiallisesti kritisoineet sitä, etteivät ne ole voineet käyttää kaikkia tuontitodistuksia, kuten niillä oli oikeus niiden viitemäärien

perusteella, jotka perustuivat yksinomaan kolmansien maiden banaanien tuontiin. Tämä seikka johtui asetuksesta N:o 2362/98, jossa rangaistiin mielivaltaisesti perinteisiä kolmansien maiden banaanien tuojia.

45 Vaikka valittajat ovatkin yhtä mieltä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa siitä, että asetuksen N:o 2362/98 ja riidanalaisten kirjeiden välillä ei ole välitöntä oikeudellista yhteyttä, minkä perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 81 kohdassa todennut, että kumoamiskanteessa kyseisiä kirjeitä vastaan esitetyt lainvastaisuusväitteet on jätettävä tästä syystä tutkimatta, ne katsovat, että kyseisen asetuksen lainvastaisuus on jätetty virheellisesti ottamatta huomioon, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut komission moititun toiminnan ja valittajien väittämän vahingon välisen syy-yhteyden olemassaoloa.

46 Toiseksi valittajat moittivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on valituksenalaisen tuomion 47 ja 48 kohdassa osittain vääristellyt valittajien esittämiä kumoamisvaatimuksia katsomalla, että ne vaativat korvausta riidanalaisten kirjeiden aiheuttamista vahingoista, vaikka kyseisistä vaatimuksista ilmenee selvästi, että väitetyn vahingon ensisijaisena syynä oli asetuksen N:o 2362/98 lainvastaisuus.

47 Komissio kiistää valituksen tutkittavaksi ottamisen kokonaisuudessaan. Se katsoo, että valittajat pyrkivät muuttamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi saatetun riidan kohdetta, jolloin yhteisöjen tuomioistuimen olisi lausuttava suoraan pelkästään asetuksen N:o 2362/98 antamisesta johtuvasta sopimussuhteen ulkopuolisesta komission vastuusta.

48 Yhtäältä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetuista kanteista ilmenee komission mukaan kuitenkin selvästi, että väitetty vahinko ei johtunut ensisijaisesti eikä yksinomaan asetuksesta N:o 2362/98 vaan siitä tosiseikasta, että komissio ei ollut toteuttanut vaadittuja toimenpiteitä niiden vahinkojen korjaamiseksi, joita valittajat väittivät niille aiheutuneen kyseisen asetuksen soveltamisesta, jolloin valittajilta oli evätty asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d alakohdan nojalla toteutettavista toimenpiteistä johtuva etu. Toisin sanoen valittajat olivat riitauttaneet asetuksen N:o 2362/98 laillisuuden vain siltä osin kuin se niiden mukaan oli perustana riidanalaisille kirjeille, joilla niiltä evättiin siirtymätoimenpiteistä johtuva etu.

49 Toisaalta komissio väittää, että valittajat sekä asiassa T-93/00 että T-46/01 vaativat ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta "velvoittamaan komissio korvaamaan vahingot EY 235 artiklan ja EY 288 artiklan toisen kohdan mukaisesti", kuten edellä mainittujen kahden asian kannekirjelmissä muotoiltujen vaatimusten 2 kohdasta ilmenee. Ne eivät siis ole riitauttaneet kyseisiä asioita koskeviin suullista käsittelyä varten esitettyihin kertomuksiin sisältyvien vaatimustensa yhteenvetoa, jota on otettu sellaisenaan valituksenalaiseen tuomioon.

50 Toissijaisesti komissio katsoo, että valitus on hylättävä perusteettomana.

51 Ensimmäisestä valitusperusteesta komissio väittää, että viitemäärän saaminen taikka vastaavien tuontitodistusten hallussa pitäminen ei merkitse banaanien tosiasiallista

saatavuutta tiettyyn määrään asti. Toimijan yksilöllinen viitemäärä on sen mukaan enimmäismäärä, johon asti se voi tiettynä vuonna esittää tuontitodistushakemuksia saadakseen tariffikiintiöiden mukaiset oikeudet, ilman, että sillä kuitenkaan olisi varmuutta siitä, että tämä määrä olisi tosiasiallisesti käytettävissä.

52 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission mukaan tutkinut ainoastaan komission moititun toiminnan ja väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä koskevaa edellytystä, kun se on valituksenalaisen tuomion 108 kohdassa katsonut, että kun valittajat eivät ole tuoneet banaaneja, se johtuu kaupallisista vaikeuksista löytää toimittajia eli jopa niiden huolimattomuudesta, koska ne eivät ole vaivautuneet etsimään markkinoilta toivottuja banaanimääriä, eikä komission menettelystä eikä erityisesti siitä, että se on kieltäytynyt toteuttamasta siirtymätoimenpiteitä vuoden 1993 tuontijärjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään siirtymisen vuoksi. Valituksessa ei ole komission mukaan kiistetty näitä näkemyksiä, jotka sisältyvät myös valituksenalaisen tuomion 88–90, 95 ja 96 kohtaan, ja ne ovat näin ollen lopullisia. Näin ollen asetuksen N:o 2362/98 väitetyllä lainvastaisuudella ei siis sen mielestä ole merkitystä arvioitaessa korvausvaatimusta.

53 Toisesta valitusperusteesta komissio väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vain tehnyt yhteenvedon valittajien vaatimuksista niiden sekä kirjallisesti että suullisesti esittämien kaikkien argumenttien valossa. Se väittää, että näistä argumenteista ilmenee, että väitetty vahinko johtuu siitä, ettei komissio ole toteuttanut toimenpiteitä, joilla voitaisiin korjata ne seuraukset, jotka valittajien mukaan johtuvat asetuksen N:o 2362/98 soveltamisesta. Tältä näkökannalta olisi ollut täysin normaalia vahvistaa väitetyn vahingon ja riidanalaisten kirjeiden välinen syy-yhteys. Komissio viittaa myös suullista käsittelyä varten laadittuun kertomukseen sisältyneeseen yhteenvetoon vaatimuksista, jota valittajat eivät ole missään vaiheessa kiistäneet.

54 Komissio lisää, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi katsonut, että vahingonkorvausvaatimus olisi perustunut yksinomaan riidanalaisiin kirjeisiin, joiden laillisuuden se oli aikaisemmin todennut, se ei olisi tutkinut syy-yhteyttä, koska kun kyse ei ole menettelyn lainvastaisuudesta, komission vastuu olisi joka tapauksessa ollut poissuljettu.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

55 Valittajien valituksensa tueksi esittämät ensimmäinen ja toinen valitusperuste perustuvat siihen väitteeseen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tutkinut asetuksen N:o 2362/98 laillisuutta erityisesti suhteessa asetukseen N:o 404/93, omaisuudensuojan perusoikeuteen, taloudellisen toiminnan vapaan harjoittamisen oikeuteen sekä syrjintäkiellon periaatteeseen.

56 Näissä olosuhteissa on todettava, että komission moititun menettelyn ja väitetyn vahingon välisen syy-yhteyden hylkäämiseksi valituksenalaisen tuomion 108 kohdassa ei riitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vain todennut asian T-93/00 osalta, että vahingon syy oli se, että "kantajat eivät ole pystyneet hankkimaan AKT-banaaneja vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana", ja asian T-46/01 osalta, että vahinko "johtuu suoraan [kantajien] huolellisuuden puutteesta".

57 Komission kaiken vastuun poissulkemiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt tarkistaa, ettei valittajien väittämä vahinko johtunut niiden

vaikeuksien lisäksi, joita valittajilla oli käyttää kokonaan niiden viitemäärät ja saada niille vientitodistukset, juuri asetuksen N:o 2362/98 väitetystä lainvastaisuudesta ja erityisesti komission käyttöön ottamasta tariffikiintiöiden yhdistetystä hallinnointimenetelmästä, joka oli ollut välittömästi niiden kaupallisten vaikeuksien syynä, jotka olivat kohdanneet kolmansien maiden perinteisiä toimijoita, joiden oli loppujen lopuksi ollut pakko tuoda AKT-banaaneja.

58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt suorittaa tällainen tarkistus sitäkin suuremmalla syyllä, koska asetuksen N:o 2362/98 väitetty lainvastaisuus muodosti keskeisen tekijän valittajien kanteissa kehittämälle argumentoinnille; ne yrittivät saada todetuiksi tästä asetuksesta aiheutuvat negatiiviset vaikutukset kolmansista maista perinteisesti banaaneja tuoneiden yritysten kaupalliselle toiminnalle, kun otetaan huomioon niiden kohtaamat vaikeudet AKT-banaanien hankinnassa.

59 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt tutkimatta, voisiko asetuksen N:o 2362/98 väitetty lainvastaisuus olla valittajien väittämän vahingon syynä, se ei ole riittävästi perustellut valituksenalaista tuomiota, joka on tästä syystä kumottava.

60 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan toisen virkkeen mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi kumotessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa asia on näin.

Pääasia

61 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on EY 288 artiklan toisen kohdan mukaisesti sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: yhteisön toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiassa syntynyt ja toimielimen toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. mm. yhdistetyt asiat C-258/90 ja C-259/90, Pesquerias De Bermeo ja Naviera Laida v. komissio, tuomio 7.5.1992, Kok. 1992, s. I-2901, 42 kohta ja em. asia KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomion 19 kohta).

62 Tältä osin on ensimmäiseksi tutkittava väitettä komission lainvastaisesta toiminnasta.

63 Kuten jo on todettu tämän tuomion 55 kohdassa, valittajat riitauttavat asetuksen N:o 2362/98 lainmukaisuuden esittämällä kolme väitettä tukeakseen riidanalaisia kirjeitä koskevia kumoamisvaatimuksiaan.

64 Ensimmäisessä valitusperusteessaan valittajat katsovat, että komissio on asetuksen N:o 2362/98 antaessaan ylittänyt sille asetuksella N:o 404/93 annetun toimivallan.

65 Toisessa valitusperusteessaan ne väittävät, että se, etteivät ne ole voineet käyttää kokonaan viitemääriään tuodakseen banaaneja kolmansista maista, johtuu yksinomaan väitetystä lainvastaisesta ja mielivaltaisesta komission päätöksestä yhdistää kolmansien maiden tariffikiintiöiden ja AKT-tariffikiintiöiden hallinnointi. Näin menetellessään komissio on valittajien mukaan loukannut niiden omaisuudensuojaa koskevaa perusoikeutta ja taloudellisen toiminnan vapautta.

66 Kolmannessa valitusperusteessaan valittajat katsovat, että kun komissio on antanut perinteisten AKT-banaanien tuojille mahdollisuuden vedota näiden banaanien ja kolmansien maiden banaanien yhteenlaskettuun tuontiin tuontitodistusten saamiseksi kolmansien maiden banaanien tuomiseksi, komissio on ottanut näiden toimijoiden hyväksi käyttöön edullisemmat hankintaedellytykset kuin on säädetty kolmansien maiden banaanien perinteisten toimijoiden osalta.

Ensimmäinen valitusperuste

67 Ensimmäinen valitusperuste sisältää kaksi osaa.

68 Ensinnäkin valittajat moittivat komissiota siitä, että se on asetuksen N:o 2362/98 4 artiklan 2 kohdassa ottanut perinteisten toimijoiden viitemäärien jakamista varten viitekaudeksi kolmivuotiskauden 1994–1996, jonka aikana asetus N:o 404/93 oli voimassa. Komissio on niiden mukaan näin ylläpitänyt ja vahvistanut sitä suositumpaa asemaa, josta B-luokan toimijat olivat nauttineet tullitariffeja ja

kauppaa koskevan yleissopimuksen määräyksiin verrattuna ennen kuin Maailman kauppajärjestön elimet kyseenalaistivat vuonna 1997 asetuksella N:o 404/93 käyttöön otetun kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevan järjestelmän tietyt osat.

69 Siltä osin kuin valittajat vetoavat siihen, että niiden oli mahdotonta käyttää niille myönnettyjä viitemääriä koskevia tuontitodistuksia, koska ne eivät olleet voineet tehdä AKT-banaanien hankintasopimuksia, ja siltä osin kuin ne väittävät tämän väitetyn toimintahäiriön johtuvan asetuksella N:o 2362/98 käyttöön otetusta tariffikiintiöiden yhdistetystä hallinnoinnista ja viitemäärien globalisoinnista, viitemäärien ennalta jakamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, jotka eivät liity tuontitodistusten käyttöön, koskevat väitteet on, kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 80 kohdassa, hylättävä, koska niillä ei selvästikään ole merkitystä asian kannalta.

70 Toiseksi valittajat riitauttavat komission käyttöön ottaman tariffikiintiöiden yhdistetyn hallinnointimenetelmän, joka yhdistettynä viitemäärien globalisointiin mahdollisti AKT-banaanien tuojien suosituimmuusaseman vahvistamisen.

71 Valittajien mukaan tariffikiintiöiden yhteinen hallinnointi vähentää kolmansien maiden banaanien tuontimahdollisuuksia, kun taas AKT-banaanien toimijoiden tuontimahdollisuudet sitä vastoin paranevat.

72 Komissio sitä vastoin katsoo, että tariffikiintiöiden yhteinen hallinnointi edistää kaupan joustavuutta sekä toimijoiden todennäköisesti suurempaa vapautta aikaisemmalla järjestelmällä taattuun verrattuina, koska sillä erityisesti sallitaan AKT-banaanien tuojien ja kolmansien maiden banaanien tuojien suorittama tuonti banaanien alkuperästä riippumatta.

73 Komissio lisää, että se, että vuosina 1999 ja 2000 tiettyjä AKT-banaanikiintiöitä ei käytetty, ei ole seikka, jonka perusteella voitaisiin todeta, että uudella tariffien jakojärjestelmällä suosittaisiin AKT-banaanien tuojia. Tämä seikka voisi johtua markkinavalintoihin liittyvistä taloudellisista tekijöistä.

74 Tältä osin on aluksi palautettava mieliin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen rakenteesta, joka huomioon ottaen EY 211 artikla on tarkasteltava, samoin kuin käytännön vaatimuksista seuraa, että täytäntöönpanon käsitettä on tulkittava laajasti. Koska ainoastaan komissio pystyy seuraamaan jatkuvasti ja tarkkaavaisesti maatalousmarkkinoiden kehitystä sekä toimimaan tilanteen vaatimalla ripeydellä, neuvosto voi joutua antamaan sille tällä alalla laajat valtuudet. Tästä seuraa, että näiden valtuuksien rajoja on arvioitava erityisesti kyseessä olevan markkinajärjestelyn olennaisten yleisten tavoitteiden perusteella (ks. asia C-239/01, Saksa v. komissio, tuomio 30.9.2003, Kok. 2003, s. I-10333, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

75 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että komissiolla on maatalouden alalla toimivalta toteuttaa kaikki perussäädöksen toteuttamisen kannalta tarvittavat tai hyödylliset täytäntöönpanotoimenpiteet sillä edellytyksellä, että ne eivät ole ristiriidassa perussäädöksen tai neuvoston antaman täytäntöönpanosäädöksen

kanssa (ks. mm. asia 121/83, Zuckerfabrik Franken, tuomio 15.5.1984, Kok. 1984, s. 2039, 13 kohta; asia C-478/93, Alankomaat v. komissio, tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3081, 31 kohta; asia C-356/97, Molkereigenossenschaft Wiedergeltingen, tuomio 6.7.2000, Kok. 2000, s. I-5461, 24 kohta ja em. asia Saksa v. komissio, tuomion 55 kohta).

76 Nyt esillä olevassa asiassa komissio on antanut asetuksen N:o 2362/98 asetuksen N:o 404/93 20 artiklan perusteella. Tässä artiklassa annetaan komissiolle toimivalta antaa kyseisen asetuksen IV osastoa koskevia yksityiskohtaisia soveltamissääntöjä, jotka kyseisen artiklan d ja e alakohdan mukaan sisältävät muun muassa "kaikki erityiset määräykset, joilla helpotetaan siirtymistä 1 päivästä heinäkuuta 1993 sovellettavasta tuontimenettelystä [asetuksen N:o 404/93 IV] osaston nykyisiin järjestelyihin", sekä "niiden velvoitteiden noudattamisen edellyttämät toimenpiteet, jotka johtuvat yhteisön toimesta [EY 300] artiklan mukaisesti tehdyistä sopimuksista".

77 Erityisesti asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tariffikiintiöiden hallinnoinnin ja perinteisten AKT-banaanien tuonnin osalta asetuksen N:o 2362/98 oikeudellisena perustana on asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohta. Tässä säännöksessä annetaan komission tehtäväksi antaa tariffikiintiöiden hallinnoimiseksi välttämättömät yksityiskohtaiset soveltamissäännöt, ja siinä täsmennetään, että valittu menetelmä "perustuu perinteisten kauppavirtojen huomioon ottamiseen".

78 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 75 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, kantajat eivät ole osoittaneet, että asetuksella N:o 2362/98 käyttöön otettu

tariffikiintiöiden hallinnointimenetelmä olisi ristiriidassa sen perusasetuksen kanssa, jonka täytäntöönpanemiseksi se on toteutettu. On selvää, että tässä menetelmässä otetaan huomioon perinteiset kauppavirrat ja mahdollistetaan perinteisten AKT-banaanien kiintiöiden hallinnointi ja tuonti, sellaisina kuin niistä säädetään asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 16 artiklassa.

79 Perusasetuksessa ei myöskään kielletä tuontitodistusten hallinnointia banaanien alkuperään (AKT-valtiot tai kolmannet maat) viittaamatta.

80 Erityisesti sitä väitettä, jonka mukaan kyseessä olevalla hallinnointimenetelmällä vahvistettaisiin AKT-banaanien tuojien erityisasemaa, on jäljempänä tutkittava syrjintäkiellon rikkomista koskevan valittajien kolmannen valitusperusteen tarkastelun yhteydessä.

81 Koska ei ole näytetty toteen sitä, että komissio olisi jättänyt ottamatta huomioon alalla sovellettavan perussäädöksen tai selvästi ylittänyt neuvoston sille myöntämän harkintavallan rajat valitessaan soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä sillä varauksella, että tutkitaan vielä edellisessä kohdassa tarkoitettu väite.

82 Näin ollen valittajien valituksensa tueksi esittämä ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Toinen valitusperuste

83 Valittajat katsovat, että se, etteivät ne pysty käyttämään koko viitemääräänsä saamalla kaikkia näitä määriä vastaavia tuontitodistuksia, johtuu komission päätöksestä yhdistää kolmansista maista tuotujen banaanien ja AKT-banaanien tariffikiintiöiden hallinnointi. Tällä päätöksellä on valittajien mukaan tehty mahdottomaksi se, että kolmansien maiden banaanien tuojat voisivat saattaa markkinoille vuosittain jaetut banaanimäärät.

84 Vuoden 1999 lopulla AKT-maiden banaanikiintiö oli valittajien mukaan ainoa kiintiö, jota ei ollut voitu käyttää loppuun, vaikka se oli tosiasiallisesti käytettävissä. Vuonna 2000 valittajilla oli samoja hankintavaikeuksia ja ne olivat luopuneet hakemasta todistuksia tällaisten banaanien tuonnille.

85 Ottaessaan tällaisissa olosuhteissa käyttöön tariffikiintiöiden yhdistetyn hallinnointimenetelmän komissio oli valittajien mukaan loukannut omaisuudensuojaa koskevaa perusoikeutta ja taloudellisen toiminnan vapautta.

86 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä omaisuudensuoja että ammatinharjoittamisen vapaus ovat yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita. Nämä periaatteet eivät kuitenkaan ole ehdottomia, vaan niitä on tarkasteltava ottaen huomioon niiden yhteiskunnallinen tehtävä. Näin ollen omaisuudensuojan ja ammatinharjoittamisen vapauden käyttämistä voidaan rajoittaa muun muassa yhteisen markkinajärjestelyn puitteissa, kunhan rajoitukset tosiasiassa palvelevat yleisen edun mukaisia yhteisön tavoitteita eikä niillä puututa näihin periaatteisiin tavoitellun päämäärän kannalta suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukattaisiin näin suojattujen oikeuksien keskeistä sisältöä (ks. asia 44/79, Hauer, tuomio 13.12.1979, Kok. 1979, s. 3727, Kok. Ep. IV, s. 677, 32 kohta; asia 265/87, Schräder, tuomio 11.7.1989, Kok. 1989, s. 2237, Kok. Ep. X, s. 109, 15 kohta ja asia 5/88, Wachauf, tuomio 13.7.1989, Kok. 1989, s. 2609, 17 ja 18 kohta). Tariffikiintiöiden yhdistetyn hallinnointimenetelmän yhteeensoveltuvuutta valittajien korostamien perusoikeuksien suojelun kanssa on arvioitava nämä kriteerit huomioon ottaen.

87 Kun otetaan huomioon valittajien esittämät väitteet, on täsmennettävä, että toimijalle yhteisen markkinajärjestelyn puitteissa jaettu viitemäärä edustaa sitä enimmäismäärää, jonka rajoissa tämä toimija voi tiettynä vuonna tehdä tuontitodistushakemuksia saadakseen tariffikiintiöön liittyviä oikeuksia. Viitemäärien myöntäminen ei siis takaa niiden saatavuutta eikä toimijoiden oikeutta tosiasiallisesti viedä yhteisöön kaikki tariffikiintiön puitteissa myönnetyt määrät.

88 Yhteisöjen tuomioistuin on yhtäältä todennut jo kolmansien maiden banaanien tuojien omaisuudensuojasta, että yhteisön tariffikiintiöiden ja niiden jakamista koskevien sääntöjen käyttöön ottamisella ei loukata tätä oikeutta. Yksikään talouden toimija ei voi vaatia omaisuudensuojaa markkinaosuudelle, joka sillä oli ennen yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönottoa, koska tällaista markkinaosuutta on

pidettävä ainoastaan hetkellisesti saavutettuna taloudellisena asemana, joka on altis olosuhteiden muutoksille (ks. asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973, Kok. Ep. XVI, s. I-173, 79 kohta ja asia C-122/95, Saksa v. neuvosto, tuomio 10.3.1998, Kok. 1998, s. I-973, 77 kohta).

89 Taloudelliset toimijat eivät myöskään voi vedota saavutettuun oikeuteen tai edes perusteltuun luottamukseen, joka koskee sellaisen olemassa olevan tilanteen säilymistä, jota yhteisön toimielimet voivat muuttaa harkintavaltansa rajoissa tekemillään päätöksillä (asia 52/81, Faust v. komissio, tuomio 28.10.1982, Kok. 1982, s. 3745, 27 kohta; asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-395, 33 ja 34 kohta ja em. asiassa Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, 89 kohta). Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, jos olemassa olevaa tilannetta on muutettava yhteisön tekemistä kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden noudattamiseksi.

90 Ammatinharjoittamisen vapauden väitetystä loukkaamisesta on toisaalta todettava, että asetuksella N:o 2362/98 käyttöön otettu tariffikiintiöiden yhdistetty hallinnointimenetelmä voi tosiasiallisesti muuttaa kolmansien maiden banaanien tuojien kilpailuasemaa siltä osin kuin kyseisen menetelmän mukaisesti kaikki toimijat erotuksetta voivat tuoda banaaneja niiden alkuperästä riippumatta. On kuitenkin todettava, että vaikka kolmansien maiden banaanien tuojat kilpailevat näin ollen AKT-banaanien tuojien kanssa, ne eivät enää kärsi aikaisemmassa järjestelmässä säädetystä niiden tuontien 30 prosentin vähennyksestä B-luokan AKT-banaanien tuojien hyväksi, kuten komissio perustellusti huomauttaa. Lisäksi ne voivat uuden järjestelmän puitteissa hankkia myös AKT-banaaneja. Valittajien esiin tuomat vaikeudet löytää toimittajia, jotka voisivat hankkia niille AKT-banaaneja, eivät ole seikkoja, jotka voisivat kyseenalaistaa sellaisen järjestelmän laillisuuden, jossa niille juuri myönnetään oikeus tuoda tällaisia banaaneja tariffikiintiön puitteissa.

91 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee joka tapauksessa, että kolmansien maiden banaanien tuontimahdollisuutta koskevat rajoitukset, jotka johtuvat tariffikiintiöiden käyttöön ottamisesta ja niiden jakomenetelmästä, kuuluvat erottamattomana osana sellaisen yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönottoon, jonka tarkoituksena on varmistaa EY 33 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen ja yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen. Näillä rajoituksilla ei siten aiheettomasti loukata kolmansien maiden banaaneja perinteisesti kaupan pitävien toimijoiden ammatinharjoittamisen vapautta (ks. em. asia Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, 82 ja 87 kohta ja em. asia Saksa v. neuvosto, tuomio 10.3.1998, 77 kohta).

92 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen valittajien valituksensa tueksi esittämä toinen valitusperuste on hylättävä.

Kolmas valitusperuste

93 Valittajat katsovat, että kun asetuksessa N:o 2362/98 on annettu AKT-banaanien tuojille mahdollisuus vedota samalla sekä niiden tällaisten banaanien tuontiin että kolmansien maiden banaanien tuontiin niiden viitemäärien määrittelemiseksi ja kolmansien maiden banaaneja koskevien tuontitodistusten antamiseksi, kyseisessä asetuksessa säädetään näiden toimijoiden hankintaedellytyksistä, jotka ovat suotuisammat kuin ne, jotka myönnetään perinteisille kolmansien maiden banaanien tuojille.

94 Valittajat väittävät, että komissio on näin ollen loukannut syrjintäkiellon periaatetta, kun se on säätänyt kolmansiin maihin ja AKT-maihin sovellettavasta tariffikiintiöiden yhdistetystä hallinnointimenetelmästä sekä viitemäärien yhdistämisestä.

95 Tältä osin riittää, kun todetaan, että siltä osin kuin kaikki talouden toimijat voivat viitemääriensä rajoissa tuoda banaaneja niiden alkuperästä riippumatta ja ne ovat näin samanlaisessa tilanteessa, syrjintäkiellon periaate kieltää juuri niiden erilaisen kohtelun tuontitodistuksia jaettaessa.

96 Näin ollen on hylättävä myös valittajien valituksensa tueksi esittämä kolmas valitusperuste.

97 Kaikista edellä esitetyistä seikoista johtuu, että mitään asetusta N:o 2362/98 vastaan esitettyä lainvastaisuusväitettä ei voida hyväksyä.

98 Koska EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen ensimmäinen edellytys ei ole täyttynyt, valitus on hylättävä kokonaisuudessaan ilman, että on tarpeen tutkia, ovatko muut tämän vastuun syntymiselle asetetut edellytykset, jotka koskevat vahingon tosiasiallisuutta ja toiminnan ja väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä, täyttyneet.

Oikeudenkäyntikulut

99 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota saman työjärjestyksen 118 artiklan nojalla sovelletaan myös muutoksenhakuun, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista ja valittajat ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-93/00 ja T-46/01, Alessandrini ym. vastaan komissio, 10.4.2003 antama tuomio kumotaan.

2) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa numeroilla T-93/00 ja T-46/01 nostetut kanteet hylätään.

3) **Alessandrini Srl, Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, Arpigi SpA, Bestfruit Srl, Co-Frutta SpA, Co-Frutta Soc. coop. arl, Dal Bello Sife Srl, Frigofrutta Srl, Garletti Snc ja London Fruit Ltd velvoitetaan korvaamaan sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa että muutoksenhaun yhteydessä syntyneet oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset